

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Starši!

Učitelji na dvojezičnih šolah!
Naročajte za otroke in šolarje

MLADI ROD

Pravkar je izšla nova številka

LETNIK VII.

CELOVEC, SOBOTA, 5. IV. 1952

ŠTEV. 25 (485)

Vprašanje Trsta je vprašanje vsega slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov

Nezaslišana protijugoslovanska gonja, ki je te dni dosegla svoj višek v Italiji in v iredentističnih italijanskih krogih Trsta, je organizirana od strani najodgovornejših krogov Italije. Nikakor to ni spontan izraz italijanskega naroda, marveč produkt politike italijanske vlade vse od konca vojne do danes. Vpregli pa so se v njen voz vsi najbolj zagrizeni stari sovražniki slovenskega in jugoslovanskih narodov, pred vsem pa sovražniki nove socialistične Jugoslavije od fašistov, ki še danes lahko nemoteno vzklikajo Mussoliniju, preko klerikalnih hujskačev tržaškega škofa Santina in De Gasperijevih lažidemokratov pa do Togliattijevih in Vidalijevih kominformistov.

Zaradi teh izgredov, ki jih hočejo podpreti in vzpodbujati tudi še anglo-ameriške zasedbene oblasti, s tem da točko za točko kapitulirajo pred iredentističnimi italijanskimi zahtevami in se spravljajo na konferenco o Trstu brez sodelovanja Jugoslavije, pač pa z De Gasperijevo vlado, je zavrelo najgloblje ogorčenje pri vseh narodih Jugoslavije. Po vseh jugoslovanskih mestih in večjih krajih, posebno pa v Istri in v jugoslovanski coni STO zdaj dan za dnem demonstrirajo stotisočere množice proti zadnjim fašističnim provokacijam, proti barantanju zaveznikov z Italijo na račun interesov jugoslovanskih narodov, proti zopet dvigajočemu se pohlepu novega italijanskega imperializma po jugoslovanskem ozemlju.

Val protestov jugoslovanskih ljudskih množic, ki je pretekli teden vsak dan bolj naraščal, se ni ustavil tudi ne pred ljudsko skupščino FLRJ, kjer je po zunanjepolitičnem poročilu in debati povzel besedo tudi maršal Tito in povedal ostro a jasno stališče jugoslovanske vlade in jugoslovanskih narodov do fašistično-imperialistične politike v Italiji, ki jo De Gasperijeva vlada danes brez sramu ponavlja.

Osvobodilna fronta slovenskega naroda za Svobodno tržaško ozemlje pa se je obrnila na Organizacijo združenih narodov ter poslala njenemu generalnemu sekretarju Trygve Lieu poslanico, v kateri odločno zahteva, naj Varnostni svet prepreči, da pride do sporazuma med vladami ZDA, Anglije in Italije, ki bi kršil določbe mirovne pogodbe, naj skrbi za uveljavljanje določb mirovne pogodbe z Italijo glede Trsta in za uveljavljanje v teh določbah uzakonjene enakopravnosti tržaških Slovencev z Italijani.

Tudi naša dolžnost je, da se pridružimo odločnemu nastopu in protestu jugoslovanskega ljudstva, ter podpremo zahteve Slovencev v Trstu, kajti tržaško vprašanje je najožje povezano z našim, z vprašanjem nacionalnih in socialnih pravic slovenskega življa na Koroškem, saj je bila naša usoda pod nemškim fašizmom slična usodi primorskih Slovencev. In če se danes ne postavimo skupno z narodi matične države na branik interesov in pravic slovenskega Trsta, se nam zna dogoditi, da se nekoč tudi na Koroškem znajdemo pred poskusi ponavljanja fašistične politike, na katero že vedno merijo razni Steinacherji, ki polagoma spet zasedajo vodilna mesta v deželi.

Če skušajo zavzeti nekako pozitivno stališče do zadnjih dogodkov okoli Trsta, tudi hlapci Steinacherjeve ÖVP in škofijskega ordinariata v njihovem „Tedniku-Kroniki“, tedaj je naša dolžnost, da na tem mestu obsodimo to njihovo hlinjenje, kajti njim enaki okoli fašističnega tržaškega škofa Santina, ki prav tako kot oni in Steinacher vidijo edino zveličavno delo v širjenju laži proti novi Jugoslaviji, nosijo za politični razvoj v Trstu in za zadnje protijugoslovanske izpade prav toliko krivde, kot fašisti in kominformisti.

Pridružimo se boju za pravice Slovencev v Trstu in vsemu jugoslovanskemu ljudstvu v njegovem ostrem protestu proti oživljanju fašistične politike v Italiji, ker se s tem posredno borimo tudi za naše narodne in socialne pravice!

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

Pridite na

otvoritev

Prosvetnega doma v Žitari vesi

ki bo v nedeljo, dne 6. aprila 1952 ob 14.30 uri

Gostje iz Beograda

bodo predvajali svetovno znane

*jugoslovanske narodne
plese in pesmi*

Gostje, ki so te dni že navdušili gledalce na Dunaju, v Kapfenbergu, Leobenu, Eisenerzu, Grazu, bodo tudi nastopili

v ponedeljek, dne 7. aprila ob 20. uri v Mestnem gledališču v Celovcu

nato pa še v drugih krajih zgornje Koroške.

Ne zamudite edinstvenega kulturnega dogodka.

OSREDNJI ODBOR

Ob robu Steinacherjeve politike

„Mi smo proti osebnim napadom“, tako so svojčas radi zatrjevali pri Tedniku. Da pa dejansko napadajo vse vprek, kar se na Koroškem slovenskega giblje in ustvarja, se je v zadnjem času bolj kot kdaj koli pokazalo.

Številna udeležba in mogočni potek III. občnega zbora Demokratične fronte jemlje razbijačem zadnjo razsodnost. Na mah je pozabljeno vse, kar so vedno svečano ponavljali. Njihov zadnji uvodnik je en sam nesramen osebni napad na uglednega slovenskega kmeta Šimana Grossa, dolgoletnega vidnega funkcionarja slovenskih organizacij, ki ga naše ljudstvo daleč na okoli pozna kot odločnega borca za napredek in za pravice koroških Slovencev.

„Šimana Gross je komunist in ima sorodnike celo v Titovi Jugoslaviji, zato bog nas varuj pred njim“ — tako se razburjajo v Mohorjevi hiši.

Ne slepomišite, gospodje, in odkrito izrazite svojo zahrbtno misel. Povejte naravnost, da tudi Šimana Grossa obmetavate z blatom in polivate z gnojnico samo zato, ker ni belogardist in privrženec Steinacherja.

Na koncu so s svojo kominformovščino

Celovski socialistični list „Die Neue Zeit“ ve v svoji številki z dne 2. aprila 1952 poročati, da bo kominformistični „Volkswille“ izhajal samo še ta mesec kot samostojni deželni organ KPA za Koroško. Od 1. maja dalje pa bodo določeni del naklade štajerskega kominformovskega lista „Wahrheit“ opremili z glavno „Volkswille“ in ga pošiljali skopnelemu številu dosedanjih „Volkswille“-jevih bralcev na Koroško. Samostojno tiskarno, ki jo imajo kominformovci v Celovcu, bodo baje opustili, tiskarske stroje pa demontirali in jih odpeljali malo bliže proti vzhodu. Uslužbenec „Volkswille“-podjetja so odpovedali službo, kakor pravi poročilo v „Die Neue Zeit“, že s 1. aprilom.

Malo je verjetno, da bi to poročilo bilo kaka zakasnjena prvoaprilska šala. Pa tudi sicer že kar nismo imeli nobenega vzroka, da to ne bi verjeli, saj vemo, da ima „Volkswille“ — kakor tudi njegov slovensko pisani repce — v svoji službi same „zanesljive“ ljudi, od katerih „skoraj“ ni mogoče zvedeti, kaj se v tem kominformovskem podjetju in v krogu njihovih šefov dogaja, govori in pripravlja. Končno je tudi „Volkswille“ sam bil primoran, da prizna dejstvo svojega bližajočega se pogreba. Ze isti dan kot „Die Neue Zeit“ je v desnem zgornjem kotu svoje prve strani, na tistem mestu torej, kjer sicer napoveduje senzacionalna in revolverna poročila v notranjosti lista, objavil 15 vrstic zvitih fraz o „tehničnem zboljšanju“, „večjem obsevu“ in „bogatejši vsebini“, ki pa niso pomenile nič drugega kot zakamufilirano potrdilo poročila v SPÖ-jevskem listu. Saj niti teh par vrstic prvotno niso hoteli objaviti, mislili so svojih par bralcev 1. maja enostavno postaviti pred izvršeno dejstvo, pa je „nekdo“, preden je bil „Volkswille“ dotiskan, slučajno opazil, da ima „Die Neue Zeit“, ki je ta dan ob tisti uri že bila izšla, obširni članek o predstoječi „Volkswille“-jevi smrti. Zdaj pa res že nič drugega ni več bilo mogoče, kot hitro izmenjati običajno napoved senzacij in na to mesto v zadnjem trenutku dati par v naglici napisanih opravičilnih fraz. Drugi dan navrh, v četrtek, pa je „Volkswille“ moral čisto odkrito priznati, da je NZ točno „uganila“, kaj bo, oziroma je bila prav dobro in pravilno poučena o predstoječem neslavnem koncu samostojnega koroškega kominformovskega tiska.

„Volkswille“ se torej poslavlja. Kaj pa bo z njegovim repcem, „Slovenskim borcem“? Ali se bo tudi preselil in v bodoče osrečeval svoje tri in pol slovenske bralce iz nemškega Graza? Ali bo morda iskal zatočišče v Mohorjevi tiskarni pri „Tedniku-Kroniki“, ko sta si itak že brata v blatenju in hujskanju proti novi Jugoslaviji in poštenim koroškim Slovencev? Dejstvo, da so vrgli na cesto tudi stavca, ki je edini bil v stanu tiskati jim njihov listič v slovenskem jeziku in da so mu istočasno svetovali, naj v bodoče išče svoj kruh v tiskarni svetega Mohorja vsekakor govori zase... Nič se temu ne bi čudili, saj je tudi sovjetska repatriacijska komisija nedavno dala svojo objavo tiskati s a m o „Tedniku-Kroniki“. Zakaj tedaj ne bi tudi moskovski H... lapčič šel tiskat svoj zakotni listič v isto tiskarno, ko bo kominformovska „demontrana in odpeljana“?

GRŠKA DECA SE JE VRNILA IZ JUGOSLAVIJE

Beograd. — Zadnja skupina 175 grških otrok se je iz Jugoslavije vrnila v svojo domovino. Ti otroci so bili v dečjem domu v Crikvenici, v svojo domovino pa so se vračali v spremstvu zastopnikov Rdečega križa.

Doba vratarjev in hlapcev je mimo

Zapisali smo, da je zelo značilno, da je slovensko pisani list „Naš tednik-Kronika“ zamolčal svojim bralcem popolnoma vse, kar je predstavnik slovenskih kmetov, zbornični svetnik Janko Ogris zahteval na prvem zasedanju Kmetijske zbornice v imenu Kmečke gospodarske zveze in vseh njenih volilcev. Tedniku se je zdelo edino važno to, kar je povedal OeVP-jevski predsednik Gruber.

V strahu, da bi pošteni in narodno zavedni bralci Tednika le spregledali politično slepomišljenje, so se uredniki napravili nevedne in se skušajo opravičevati, češ da „ob zaključku lista še niso dobili besedila zahtev, ki so jih na zasedanju zbornice razne skupine vložile.“ Nam pa je znano, da je ta izgovor iz trte zvit, ker vemo, da je bil na zasedanju navzoč tudi zastopnik Tednika. Vemo tudi, da se je prisrčno rokoval in klanjal OeVP-jevskim gospodom, da je zelo poslušal Ferlitschev in Gruberjev govor in da tudi ni spal, ko se je oglašal k besedi predstavnik KGZ Ogris z vrsto zahtev, ki jih je naš list vse objavil, Tednik pa vse zamolčal, čeprav je imel dosti časa, če bi jih bil le hotel objaviti.

Tu pa tiči zajec v grmu. Ljudem okoli Tednika enostavno ne grejo v račun zahteve KGZ, ker se bojijo, da bi se z njimi zamerili Gruberju, Ferlitschu in Steinacherju. Saj so vendar istega dne dobili nagrado od policije v Celovcu, ki jim je potrdila njihovo stransko gospodarsko organizacijo, ki so jo ustanovili na „razširjeni seji Narodnega sveta“ ob navzočnosti dobrega tucata ljudi in si prisvojili ime KGZ ne da bi bili imeli za to pristanek 84-ih

od ljudstva izvoljenih mandatarjev KGZ, ki imajo edini pravico do tega imena.

Zato niti v naslednji številki niso sporočili svojim bralcem vseh zahtev in vprašanj, ki jih je postavila v zbornici frakcija KGZ, čeprav so vse vsebovane v volilnem proglašju KGZ. Po volitvah se jih Tednik sramuje in jih označuje kot „kričanje in demonstracije“, slično kakor jih zakotni, tudi v neke vrste slovensčini pisani „Borec“ naziva kot „norčarije in oslarije“. In še nekdo tretji je, ki mu gredo zahteve KGZ v zbornici na živce. To so nacisti, ki se v VdU-jevskem glasilu „Die Neue Front“ jezijo, češ, da „je slovenska frakcija 2 mož zllila pravcato ploho predlogov na zasedanje zbornice.“

Le mirne živce, troedina bratovščina! Izvoljeni mandatarji KGZ vam ne bodo napravili usluge, da bi se Gruberjevemu Bauernbundu in OeVP-ju na ljubo odpovedali svojemu programu enotnosti in koristil svojih volilcev. Njegova stvar je, če je Narodni svet ustanovil svojo strankarsko gospodarsko organizacijo zato, da bi razbil kmečko enotnost, ki je dobila zaupanje vseh volilcev, in če je temu svojemu stvoru dodelil „nalogo odpirati vrata do uradov in oblasti“. Prepričani smo, da se narodno zavedni in pošteni mandatarji KGZ ne bodo izneverili nalogi, da bodo v deželni zbornici, v okrajnih zbornicah in v krajevnih kmečkih odborih, odločno zagovarjali koristi vseh slovenskih kmetov in da bodo odločno odklonili poniževalno vlogo vratarjev za Gruberja, Mayerhoferja, Marescha, Jureja in Steinacherja. Tisti čas je minil, ko so slovenskega človeka lahko poniževali v portirja in hlapca nemške gospode.

Plesna skupina iz Beograda pride na Koroško

Ze lansko leto nas je razveselila plesna skupina Narodopisnega instituta iz Beograda, ki je nastopila na svojem gostovanju po Avstriji tudi v Vrbi ob Vrbskem jezeru in v slavnostni dvorani Delavske zbornice v Celovcu z izbranim programom jugoslovanskih narodnih plesov in pesmi.

Letos se je odzvala sindikalna plesna skupina iz Beograda povabilu avstrijskih sindikatov in je nastopila v preteklem tednu svojo turnejo po Avstriji. Z velikim uspehom je že predvajala svetovno znane jugoslovanske plesne in pesmi na svojih prireditvah na Dunaju, v Kapfenbergu, Leobenu, Eisenerzu in Grazu. Povsod je naravnost zadivila vse občinstvo in izzvala navdušene kritike. Nad umetniško višino te tudi v inozemstvu, celo v Palestini znane folklorne skupine je bilo presenečeno celo avstrijsko kulturno središče na Dunaju in kritika v dunajski „Arbeiterzeitung“ je jasno in odkrito priznanje močnega vtisa, ki ga je zapustila plesna skupina iz Beograda pri vseh gledalcih, ki so obiskali njene prireditve v dunajski veliki koncertni dvorani. Med drugim piše dunajska „Arbeiterzeitung“, da so pokazali jugoslovanski gostje „srce razveseljiv izbor narodnih pesmi in plesov v prekrasnih narodnih nošah južnih Slovanov“. List ocenjuje visoko umetniško znanje igralcev v plesu in pesmi kot „slajno virtuoznost“ in „izraz popolne umetnosti“. Nedvomno beogradska skupina narodnih plesov, pri kateri sodelujejo tudi člani beogradskega radia, mnogo lepega, obeta.

Zelo se veselimo, da imamo tudi mi priložnost, da pozdravimo to slovečo plesno skupino na Koroškem. Prav posebno se veselimo, da jo bomo lahko jutri sprejeli v našem novozgrajenem domu v Žitari vasi ob njegovi otvoritvi, kjer bo nam predvajala jugoslovanske plesne in pesmi v originalnih in prekrasnih slikovitih južnoslovanskih narodnih nošah. Prepričani smo, da nam bo prinesel ta njihov obisk edinstveno kulturno doživetje, ki bo zapustilo neminljive spomine vsakomur, ki se bo mogel udeležiti te prireditve.

Drugim pa, ki ne bi mogli videti naših gostov v Žitari vasi, pa priporočamo, da bi obiskali njihovo prireditev v celovškem Mestnem gledališču v ponedeljek zvečer, kjer bo prišla njihova umetnost vsled danih možnosti gotovo do še boljšega izraza.

Gostom iz Beograda pa izrekamo tem potom najpriskrnejšo dobrodošlico.

Izredna zasedanja parlamenta in deželnih zborov

Pod geslom „konec zasedbi Avstrije“ je v sredo demonstriral avstrijski parlament za takojšnji umik zasedbenih čet. Govorila sta zvezni kancler Figl in zunanji minister Gruber kot poročevalca vlade. Nato so se oglasili v debati še govorniki vseh v parlamentu zastopanih strank.

V četrtek pa so pod istim geslom bila izredna zasedanja vseh deželnih zborov, ki naj bi podprla demonstracijo parlamenta. V koroškem deželnem zboru je govoril deželni glavar Wedenig.

Vsi govorniki tako v parlamentu kakor tudi v deželnih zborih, so — razen kominformovskih govornikov seveda — poudarjali, da je Avstrija sedem let po „osvoboditvi“ željna dejanske svobode. Spominjali so zaveznike na Moskovsko deklaracijo in druge slične izjave ter izražali protest ljudstva proti še vedno trajajočemu vmešavanju zasedbenih oblasti v avstrijsko življenje. Izglasovane so bile resolucije, ki naj podkrepijo zahtevo po umiku zasedbenih čet.

PO ŠIRNEM SVETU

Kairo. — Generalni tajnik Arabske lige je na tiskovni konferenci izjavil, da Arabski svet ne bo pristopil k nobenemu obrambnemu načrtu za Srednji vzhod, ki bi ga predlagale druge države, preden ne bo od strani Anglo-Amerikancev popolnoma ugodeno narodnim zahtevam, pravicam in koristim Arabskih držav.

Pariz. — V Parizu je bila konferenca zastopnikov francoske soc. stranke in britanskih laburistov. Na konferenci so pretresali vprašanja splošnih odnosov med laburistično in socialistično stranko ter vprašanja zapadne obrambe. Sklenili so pozvati socialdemokratsko stranko Zapadne Nemčije na konferenco, kjer bi razpravljali o zapadnoevropski obrambni skupnosti.

Tel Aviv. — Predsednik izraelske vlade David Ben Gurion je očital sovjetski vladi, da zapostavlja Žide v Sovjetski zvezi in pozval sovjetsko vlado, naj omogoči Židom izseljevanje. Ben Gurion je dejal, da je v Sovjetski zvezi izginilo veliko število Židov in da je to edina država na svetu, kjer Židje nimajo svojih nacionalnih pravic.

Rim. — 31. marca bi moralo biti v Rimu zborovanje Gibanja italijanskih delavcev, na katerem je nameraval Valdo Magnani govoriti o političnem položaju. Rimska policija je zborovanje prepovedala, češ, da mora ščititi javni red in to prav v trenutku, ko so fašisti in kominformovci lahko nemoteno zborovali in demonstrirali po mestu.

Philadelphia. — Vodja britanske laburistične opozicije Klement Attlee je konec marca prispel na kratek obisk v ZDA.

Varšava. — Poljska vlada ni hotela dostaviti odboru predstavniškega doma ZDA, ki vodi preiskavo v zvezi s pokoljem več tisoč poljskih oficirjev v Katinskem gozdu med drugo svetovno vojno, nobenih dokumentov oziroma imen prič. Poljska nota Združenim državam pravi, da je poziv tega odbora „brez primere v zgodovini mednarodnih odnosov“ in da se poljska vlada noče ponovno ukvarjati s „Katinsko afero“.

New Delhi. — Petnajst indijskih socialistov je bilo obsojenih na različne kazni do dveh let zapora zaradi tega, ker so organizirali kmečke upore leta 1949 in 1950 v največji indijski državi Utar Pradeš. Obsojen je tudi član socialistične skupine osrednjega indijskega parlamenta.

Budimpešta. — Kakor poročajo iz Budimpešte, je generalna direkcija prometnih podjetij madžarskega glavnega mesta izdala spovednikom ukaz, da morajo vse sovjetske potnike pozdravljati po rusko. Izdane so bile tudi posebne vozne karte za brezplačno vožnjo, ki so jih dali sovjetskim državljanom.

Reakcionarna sprememba tiskovnega zakona ni uspela

Nekateri krogi v Avstriji, ki jim je trn v peti tudi najmanjša svoboda tiska, so skušali parlamentu vsiliti sklep o spremembi iz prejšnjega stoletja izvirajočega tiskovnega zakona, po kateri bi postal še bolj nazadnjaški. Predlog za spremembo je hotel še prikrajšati tako že dovolj zatrtro svobodo tiska. Na primer naj bi bile zvišane denarne globe za odgovorne urednike, naj bi bili prepovedani komentarji k izsiljenim popravkom, pa če bi le-ti bili še tako lažnjivi itd. Torej bi nastal iz reakcionarnega tiskovnega zakona po želji OeVP-jevskih krogov še bolj reakcionarni zakon.

Proti tem nakanam je nastopil sindikat novinarjev, pa tudi zveza avstrijskih izdajateljev časopisov, tako da je avstrijski parlament z enkrat le še „odgodil sklep o spremembi tiskovnega zakona“.

Moskva napada Indijo

Sovjetske radijske postaje so zadnji čas objavile več komentarjev, ki trdijo, da je politika sedanje indijske vlade nedemokratična, da so bile zadnje volitve potvorjene in da je Indija sprejetjem ameriške gospodarske pomoči postala odvisna od imperialističnih Združenih držav Amerike.

Zaradi te protiindijske gonje, ki jo vodi zadnji čas skoraj ves sovjetski propagandni aparat, je indijska vlada poslala protestno noto Sovjetski zvezi. V protestu je rečeno, da takšno stališče ZSSR do Indije ne bo izboljšalo odnosov med obema državama.

KOLENDAR

Sobota, 5. april: Vincencij
 Nedelja, 6. april: Cvetna nedelja, Sikst.
 Ponedeljek, 7. april: Herman
 Torek, 8. april: Albert
 Sreda, 9. april: Marija

SPOMINSKI DNEVI

- 6. 4. 885 — Umrli na Velehradu na Moravskem Metod, ki je bil skupno z bratom Konstantinom tvorec slovanske pisave in začetnik slovanske književnosti — 1520 Umrli slavni italijanski slikar Raffaello Santi — 1528 Umrli v Nürnbergu slikar Albrecht Dürer — 1941 Nemčija in Italija zabrtno napadle Jugoslavijo. V Beogradu je zgorela narodna knjižnica, uničenih 500.000 zvezkov.
- 7. 4. 1943 — Začetek procesa proti 37 koroškim Slovincem, predvsem iz Sel in okolice. 13 koroških Slovincem obsojenih na smrt, 24 pa v ječo od 2 do 24 let — 1944 Napad koroških partizanov na nemško vojsko.
- 8. 4. 1944 — Akcija partizanske čete v Hodišah.

Končno je na vidiku vodovod v Šmihelu

Potreba po zdravi pitni vodi v Šmihelu nad Pliberkom in okoliških vaseh obstoja že vedno. Mnogokrat so že zainteresirani prebivalci prereševali nujnost o napravi vodovoda. Vendar pretekla so leta in od besed do dejanj do danes ni prišlo in ljudje so imeli mnogo truda in tudi izgubo na času, ko so morali predvsem Šmihelčani dan za dnevom voziti pitno vodo iz bistriškega potoka. Vsak dan si videl lahko vprega z vozovi s sodi, ko so Šmihelčani vozili vodo. Kljub temu trudu pa še niso imeli dobre in higijenično neoporečne pitne vode, ker izvira voda v Peci in teče mimo več obratov na Bistrici, kjer se nabere vsakovrstne nečistoče.

Zdaj pa smo tako daleč, da bomo to perečo zadevo v doglednem času le uredili. Preden gradnja popolnoma dogotovljena, bo po treh letih sedem let. Izvedba načrta, ki so ga pred kratkim napravili pa bo tudi stala lepo vsoto 6 milijonov šilingov. V 20 kilometrski vodovodni napravi bodo z vodo preskrbljene vasi Šmihel, Bistrica, Dolinčiče, Ponikva, Dvor, Šmihel, Čergoviče, Strpna ves, Gonovece in Breška ves. Vodni rezervoarji so predvideni na Katarinskem griču, v Podgori in pod Gradišem pri Peci. Od teh zbirališč bodo vodo napeljali na posamezne domove.

Pred nekaj dnevi so bila v Šmihelu tozadevna vodoppravna pogajanja, ki so bila potrebna pred začetkom gradbenih del. Pri pogajanjih so bili navzoči vladni svetnik dr. Rüdiger Weiss, dipl. ing. Grinninger in ing. Laekner, ki bo vodil gradbena dela. Z delom bodo pričeli takoj, ko bodo denarna sredstva od države in dežele na razpolago. V ta namen je določena tudi večja vsota iz takojmenovane podpore za obmejno ozemlje.

Čeprav so določeni za izvršitev tega potrebnega projekta prispevki iz javnih sredstev, nastaja vendar vprašanje, kako bomo to veliko delo zmogli, ker bo vsekakor treba globoko poseči v lastne žepne in obstoja nevarnost, da se ne bi zamajala šibkejša gospodarstva, če bo nadalje takšen gospodarski razvoj, ko se razmere v kmečkem gospodarstvu občutno slabšajo in je ugodna konjunktura minila.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1024/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič, Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschleßfach 17.

Po naši zemlji

Ljudstvo, ki svojih junaških žrtev ne časti, vredno ni, da živi

V onih hudih in mrkih časih nacizma je prihajala tudi prebujajoča se pomlad, ko je vzbrstelo novo življenje in bi bilo življenje lahko tako lepo, če ne bi zavladalo na svetu nasilje in teror in teptanje vseh človeških pravic. Onega pomladanskega dne, 9. aprila 1943, je na celovškem nacističnem sodišču izrekel krvnik Freissler krvavo kruto obsodbo, ko je obsodil trinajst selskih žrtev na smrt z obglavljenjem, več njihovih tovarišev pa na dolgoletne ječe.

Vedno, posebno pa ob povratku onega grozotnega dneva, so nam živo v spominu selske žrtve. Imena: Tomaž Olip, Jakob Oraže, Janez Dovjak, Franc Gregorič, Franc Pristovnik, Florijan Kelih, Jernej Oraže, Janez Oraže, Urh Kelih, Franc Weinzierl, Jurij Pasterk, Mihael Zupanc in Marija Olip nikdar ne bomo pozabili.

V času, ko se je zdelo, da je brezupno se upirati nacističnemu nasilju, kateremu je bilo izpostavljeno vse slovensko ljudstvo in še posebej koroški Slovenci, so selski junaki v zanosu dvignili visoko glavo in krenili edino pravo pot odločnega upora in brezkompromisne borbe. Spoznali so pravi obraz fašizma in vpričo fizičnega in duhovnega terorja, ob skoro vse-splošnem preplahu tlačnih in nekaterih že v

trpko usodo udanih koroških Slovencev, zavestno krenili pot, ki jih je dovela pod giljotino, dne 29. aprila 1943 na Dunaju.

Zamolkel udarec rabeljske sekire je slišalo vse slovensko ljudstvo in demokratičen svet, zakrvavela so vsa sreča slovenskega prebivalstva in poštenih Avstrijcev. Nešteti so spoznali nevarnost, ki jo skriva nacizem. Na teh žrtvah so množice spoznale, da ne morejo pričakovati od nacizma usmiljenja in prizanašanja, ker so nas obsodili na smrt. Naše ljudstvo je to dojelo in razumelo in s stisnjenimi pestmi, jezo in bolečino v sreju sprejelo neenako borbo s fašizmom. Kri selskih žrtev je bila seme, ki je rodila nešteto novih junakov in je pospešila enotnost in enotno voljo vsega slovenskega ljudstva.

Spomin na selske žrtve nam veleva, da pogumno in vztrajno, ne glede na trenutne težave in napore, nadaljujemo in dalje razvijamo borbo za ideje in cilje, za katere so oni umrli. Vsi oni, ki nočejo, da bi se povrnilo hudi časi nacizma, naj se zgledujejo na njihovem delu. V globokem spoštovanju do selskih žrtev in v zvestobi tradicijam narodnoosvobodilne borbe se bomo najboljše oddolžili nepozabnim junakom in najverneje izpolnjevali oporo, ki so jo nam zapustili.

Kotmara ves

V zadnjih številkah večkrat beremo o volitvah načelnikov krajevnih kmečkih odborov po naši zemlji. Zelo smo veseli, če vidimo, da je prišel na to odločilno mesto človek domačin iz naše srede. Zelo nezadovoljni pa smo nad dogodki pri teh volitvah v našem sosednem Bilčovsu in Zgornji venci. Gnuši se nam, da imamo „slovenski list“ in ljudi, ki pod krinko „odpiranja vrat do pomoči kmetom“ še vedno delajo reklamo za OeVP-jevske propalce in sleparije. Kako so nam Jure in sorodniki po mišljenju „naklonjeni“, vidimo najbolj očitno na primeru Bilčovsa in Zg. vesce.

Pri volitvah načelnika kmečkega odbora v Kotmari vesi pa se je OeVP le pošteno urezala. Naš krajevni kmečki odbor sestaja iz dveh zastopnikov KCZ, dveh zastopnikov Arbeitsbauernbunda in dveh zastopnikov Bauernbunda. Ko smo se zbrali k prvi seji, nam je predsednik celovške okrajne kmečke zbornice Celovec Jure predlagal „enostavno“ rešitev, ki naj bi bila v tem, da bi postal dosedanj „OeVP-Bauernführer“ načelnik kmečkega odbora, za namestnika pa naj bi bil eden od zastopnikov Arbeitsbauernbunda. Tako „enostavna“, rešitev pa ni bila po volji večini izvoljenih zastopnikov in so zahtevali volitve v smislu zakona. In glej polomijo za Jureja in OeVP! Za načelnika je bil izvoljen zastopnik KGZ Miha Pak pd. Kezmar na Plešivcu. Polomija je v toliko večja, ker zastopnika Bauernbunda nista imela niti toliko medsebojnega zaupanja, da bi se med seboj volila.

Ko se je izvoljeni načelnik zahvalil za izkazano mu zaupanje, je poudaril, da hoče biti do vsakogar pravičen in da bo skrbel, da nihče

ne bo zapostavljen, ker tako hočemo Slovenci delati.

Mihi Paku vsi Kotmirčani čestitamo k izvolitvi, redke prenapeteže pa opominjamo k treznosti, g. Juriju in njemu sorodnikom pa še prav posebno svetujemo, da se prikopljejo do spoznanja, da je slepomišnja s kmeti konec.

Preteklo nedeljo so spet nastopili naši igralci in igrali veseloigro „Teta na konju“. Vsem gledalcem, ki so kljub deževnemu vremenu prišli od vseh strani ni bilo žal truda, ker so se spet enkrat lahko pošteno nasmejali. Čudno pa se nam je zdelo, kako da je po prvem dejanju naenkrat ugasnila električna luč in smo morali prižgati petrolejke. Kljub temu pa so igralci z igro nadaljevali in ob koncu nam je domači pevski zbor zapel nekaj novih pesmi. Hvaležni smo igralcem in pevcem za podarjeno razvedrilo in želimo, da bi jih v kratkem času spet videli na odru.

ŽELEZNA KAPLA

Mislili smo že, da so v Celovcu čisto pozabili na nas. Dočim so prirejali po drugih krajih Koroške predavanja in kmetijske visokošolske tedne, v našem trgu za celo kapelsko republiko celo zimo ni bilo niti ene slovenske gospodarske prireditve. Razven čebelarskega tečaja, katerega je na Šent Jožefovo vodil z najboljšim uspehom in odobravanjem daleč naokoli upoštevani in čislani priznani čebelarski strokovnjak in zadržnik Velfl-Prušnik.

Na posebno povabilo naše Kmečke gospodarske zveze je vendar v nedeljo, dne 30. marca, prišel iz Celovca med nas strokovni specia-

list za vse probleme gnojenja in umetnih gnojil ter krmjenja in oskrbovanja živine in svinj, gospod Vernik, katerega starejši izmed nas poznajo še kot nekdanjega mladega učitelja iz takrat slovenske kmetijske šole pri Hoprijanu pri Velikovecu. V skoraj štiriurnem govoru in razgovoru je g. Vernik povedal nad 20 pri Kolarju zbranim gospodarjem in gospodinjam toliko zanimivega in koristnega, da bi ga bili poslušali še in še. In sklenili smo, da bomo podobna zborovanja priredili v vseh kapelskih gradnih in dolinah.

Je pač le velika razlika med v domači bese-di, poljudno in živo po domačem strokovnjaku podanih gospodarskih nasvetih in predavanjih, katera sta bila svojočasno priredila inž. Fauster in prezident Gruber v tujem jeziku, za tuje razmere.

Lobniški zadržnik

Zveza Slovenskih izseljencev

obvešča vse svoje člane,

da bo imela v torek, dne 15. aprila 1952, ob 9. uri dopoldne v gostilni Roth v Celovcu svoj redni letni

O BČNI ZBOR

z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev in pozdrav
2. Komemoracija
3. Poročilo o delu ZSI in o njenih naporih za dokončno popravo škode
4. Volitve
5. Slučajnosti

Eventualne predloge je treba vložiti pisмено. Drugačni predlogi se ne bodo upoštevali. R. Janežič, l. r. V. Gröblacher, l. r. tajnik predsednik

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vesi bo na velikonočni ponedeljek, dne 14. aprila t. l., ob 14.30 uri gostovalo z igro

„TETA NA KONJU“

pri Tišlerju v Št. Janžu v Rožu.

Sodeloval bo tudi mešani in moški pevski zbor.

Vsi prisrčno vabljeni!

Igralska skupina na Brnci bo v na velikonočni ponedeljek, dne 14. t. m., ob 14.30 uri igrala pri Cingeleu na Trati igro

„PEG SRČEK MOJ“

Pridite v obilnem številu!

NAZNANILO

Prihodni teden bo izšla samo ena številka „Slovenskega vestnika“ in sicer v četrtek. Zaradi pomanjkanja prostora bo nadaljevanje romana v prihodnji številki.

Prihod komandanta Staneta je bil za vse nas partizane, kakor tudi za civilno prebivalstvo do-godek. Tem bolj, ker je bil takrat formiran naš bataljon — I. koroški bataljon. Zgodilo se je to v Zgornji Koprivni proti koncu februarja 1943. Ime je dobil bataljon po koroškem partizanu Lenartu — Pasterk Francu po domače „Tavčmanu“ iz Zele-zne Kaple.

Lenart je prišel v partizane oktobra 1942. Bo-rijl se je v vrstah partizanov nekaj časa na Gorenj-skem, kjer je bil ranjen v oko, nato je prišel k nam na Koroško. Bil je visok, močan, zelo tih in zelo hraber. Govoril ni mnogo, rajši je pel. Zdi se mi, da ne bo nikdar več kdo tako lepo zapel ko-roške „Imam tri ljubice...“ kot je to znal on, naš Lenart. Ranjeno oko ga je zlasti pri nočnih mar-ših zelo oviralo, vendar ni nikdar tožil. Kot ko-mandanta smo ga vsi zelo spoštovali in mu v vsem zaupali.

Bili smo torej dovolj močni in pripravljeni na večjo akcijo. Prvo misel na njo je dal Tomazinov Peter-Skala, domačin iz Mežiške doline. Videli smo ga večkrat v pogovoru s komandantom Sta-netom, Lenartom in komisarjem Borom. Po dob-rem pretresu smo se odločili. Pomaknili smo se reč Luže proti našemu staremu logorju v Peco in čez Luže proti našem staremu logorju v Peco in od tu poslali obveščevalca. Vesti so bile ugodne. V mraku smo krenili. Prispeli smo nad Mežico. Kot je bilo v načrtu — okrog 9. ure zvečer. Me-žica nam je pomežikovala s številnimi lučmi. Naša

Drvikoroški bataljon „Lenartov“ v Mežici

predhodnica je porezala telefonske žice. Skala je na kratko označil mesta, kamor naj se postavijo zasede: na pokopališču, pri žandarmeriji, na cesti proti Črni in proti Prevaljam. Pri žandarmeriji je bil Dolef, proti Črni Nestl, proti Prevaljam Milan. Stanetova zaščita se je spustila prva v trg, za njo bataljon. Cilj je bila kinodvorana, kjer so bili te-daj zbrani Mežičani in tudi glavni nemški vodje. Vse je šlo lepo gladko brez strela. V naših rokah so bili 4 gestapovci.

Ljudje so bili sprva preplašeni, potem pa kar preveč zaupni. Fantje so se javljali prostovoljno v partizane. V resnici se jih je par kar poslovilo od doma in stopilo med nas. Komandant Stane je na kratko povedal, kdo smo in kakšna je naša borba. Tudi zapeli smo. To je šlo ljudem mnogo bolj do srca, kot osladni nemški film, kateremu smo mi naredili jednat konec.

Zunaj pa stvar ni potekala tako mirno. Ob me-žiški cesti smo se nahajali: komandant Lenart, Mile, Muri, Metod in jaz. Nenadoma zaslišimo ko-rake. Naš Lenart, ki je bil vedno neustrašen, stopi z brzostrelko naprej in krepko zakliče, kdo je. Ker se nihče ni odzval, je klic ponovil. Odgovor je bil strel iz nemške parabele in nato bežeči nag-li koraki več nog. Takoj sta krenila Muri in Metod v smer strela, zasledovanje pa je bilo brezuspešno.

Lenartova rana je bila strašna — kri je pljuskala po tleh. Opetkajoč se je naredil še par korakov, nato je omahnil v naročje Miletu, pokazal z roko na torbico z dokumenti, opasač, brzostrelko in bombo. Izgubil je zavest. Trudili smo se, da bi ustavili kri, kar nam pa ni uspelo. Tovariši so ga odnesli na zborna mesto nekoliko izven trga.

Ko je bilo v kinodvorani glavno opravljeno — slečeni uniformirani Hitlerjevi prijatelji in odstra-njeni glavni izdajalci — smo krenili v šolo, tedaj nemški vojni magacin. Tam smo dobili še: 50 pušk, uniforme, odeje, nahrbtnike in drugo vojaško opremo.

Čas pa je hitel. Nemci so že z raketami nazna-njali, da se bližajo tako s Prevalj kot s Črne. Po-leg tega nas je preganjala skrb za smrtno ranjene-ga komandanta. Stražarji in zasede so bile odpo-klicane, zapustili smo trg.

Tovariš Lenart se ni več jasno zavedel. Z med-lim glasom je prosil vode. Tih in potrti smo se vzpenjali v hrib v žalostnem sprevedu. Ranjenega Lenarta smo nosili do prvega kmeta, ki ga je vzel v oskrbo. Tu je naš prvi koroški komandant pre-živel v nezavesti še par dni. Radi prevelike izgu-be krvi pa je izdihnil. Kmet in njegov sin sta ga odnesla ponoči na ramah na pokopališče in ga pokopala kljub smrtni nevarnosti. Nemcem na

kljub je bil njegov grob vedno okrašen s svežim cvetjem.

Naša pot pa je bila zdaj dolga. Preko sedmih grebenov Pece, zasneženih in skalnatih, smo ho-dili dva dni in dve noči, nosili težko in trpeli že-jo. Prišli smo tako na Luže. Tu je bila voda, zato smo se ustavili. Nismo slutili, da so nas Nemci vseskozi zasledovali. Mi po grebenih peš — oni v kamionih po belih pläberških cestah. Ravno, ko smo vsi prekoračili čisto, med zadnjimi koman-dant Stane, nas napadejo z glasnim vpitjem in streljanjem s treh strani. Tu je padel tov. Miha, ki bi moral za komandanta na Pohorje.

Umikali smo se v smeri proti Zg. Koprivni. Bila je trda noč, ko smo bili iz obnočja njihove glav-ne zasede. Tu nas je vse pozdravil komandant Sta-ne. Spomnil nas je hrabrega komandanta Lenarta, ki je plačal uspelo akcijo z življenjem, nato se je poslovil s četo tovarišev, ki so bili namenjeni, da nadomestijo na Pohorju padli bataljon. Dolgo smo stali nemi in poslušali njihove oddaljujoče se korake.

To je bila zadnja akcija komandanta Lenarta, to je bilo prvo in zadnje srečanje na Koroškem s tov. Stanetom.

Da junak Lenart ni pozabljen med slovenskim ljudstvom na Koroškem priča 4000 glava množi-ca, ki se je zbrala ob prenosu njegovih posmrtnih ostankov z mežiškega pokopališča v rodno Kaplo.

Strojnica sejalka smrti

Izumitelj strojnice je Amerikanec Stevens Hiram Maxim (1840—1916), ki je bil po poklicu inženir in konstruktor. Bavi se je s študijem najrazličnejših tehničnih problemov in je izumil razne tehnične pripravke in aparate. Ko se je mudil v Evropi, da bi svoje izume spravil v promet, pa je doživel veliko razočaranje, kajti Evropa v drugi polovici 19. stoletja ni bila naklonjena tehničnim novostim. Vrnil se je v Ameriko, kjer ga je neki prijatelj, kot poročajo kronisti tedanjega časa, potolažil, da je v Evropi mogoče zaslužiti denar samo z izdelovanjem naprav za čim učinkovitejšo pobijanje ljudi. Ni znano, ali to povsem odgovarja resnici, toda dejstvo je, da se je Hiram Maxim po vrnitvi v Ameriko pričel baviti z proučevanjem brzostrelne puške. Po petnajstletnih proučevanjih in poskusih je slednjič izdelal prvo strojnico tipa Maxim. Seveda je ta prva strojnica bila precej drugačna od današnje in je bolj sličila manjšemu poljskemu topu. Imela je lafeto, velika kolesa in široko skoro topovsko cev. Bila je tudi precej težka in izstrelila v minuti okoli 500—600 nabojev. Hiram Maximova strojnica pa je bila najpopolnejša od vseh do tedaj znanih brzostrelnih priprav.

Predhodnice strojnice Maxim še zdaleč niso bile tako dovršene, kajti bile so predvsem mnogo počasnejše in tudi ne povsem avtomatične. Prvi konstruktorji so stali na stališču, da je zaradi segrevanja, ki nastane pri streljanju, potrebno večje število cevi, ki naj izmenoma streljajo.

Ko je Hiram Maxim dokončno izdelal svoj izum, je spet prišel v Evropo, da ponovno poskusi srečo. Toda tudi sedaj ni za svoj izum našel nikakega zanimanja. Nenaklonjenost tehniki in sploh modernizaciji je bila vzrok, da so skoro vse države odklonile njegov izum. Nemški cesar Viljem II. je sicer uvidel kakšen pomen utegne imeti strojnica v vojni, toda konservativni generali so preprečili, da bi bila strojnica kot novo orožje uvedena v armado. Prvi in edini, ki se mu je posrečilo uvesti strojnico v vojsko svoje države, je bil angleški

državnik lord Kitchener. Tako so angleški vojaki v sudanski vojni prvokrat uporabljali strojnico, ki je seveda na bojišču imela velik uspeh. Ker je bilo v vojnem poročilu omenjeno, da povzroča novo orožje med sovražnimi vojaki take praznine, kot jih dela kosa v žitnem polju, se je za delovanje strojnice pričel splošno uporabljati izraz, da strojnica kosi. Ko se je kmalu nato strojnica uspešno uporabljala v rusko-japonski vojni, so se zanj pričele zanimati vse države. V prvi svetovni vojni pa je strojnica doživela velik razmah kajti prvotna strojnica je bila po raznih strokovnjakih še močno izpopolnjena. Pojavili so se tudi novi

modeli strojnic, učinkovitejših in bolj dovršenih, toda vse so bile zasnovane na principu, ki ga je iznašel Hiram Maxim. Razen tega je strojnica, ki se je sprva uporabljala samo kot pehotno orožje, postala neogibno potrebno orožje letal, vojnih ladij, tankov in oklopnih avtomobilov.

Žalostna pa je usoda izumitelja. Hiram Maxim je v prvi svetovni vojni spoznal, kakšno grozno morilno orožje je iznašel, dasi je bil sam prepričan, da so ljudje njegov izum zlorabili. V stalni duševni depresiji si je med vojno leta 1916, v 76 letu starosti, sam vzel življenje.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 6. april:

7.15 Slovenska oddaja — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 „Cvetna nedelja“ — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 11.50 Zabavni koncert — 12.45 Kulturno zrcalo tedna — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 20.15 Športna poročila — 20.20 „Velika noč na Koroškem“.

Ponedeljek, 7. april:

6.15 Jutrnanja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.15 Kaj kuhamo danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.30 Mali koncert — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Veder dopoldne — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.45 Glas mladine 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila. Objave. Teden in mi — 14.45 Solistična glasba — 15.00 Poznano — priključeno — 16.00 Pevska ura — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 Zetje, ki jih radi izpolnimo.

Torek, 8. april:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutrnanja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 10.30 Dopoldanski koncert — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 13.45 15 pestrnih melodij — 14.30 Poročila. Objave. Zdravniški vedež — 14.45 Ustoličenje koroskih vojvod IV. — 16.00 Solistična ura — 18.30 „Pravljice, ki so in niso pravljice...“ (glasbena oddaja) — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Opera.

Sreda, 9. april:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutrnanja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Veder dopoldan — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.30 Poročila. Objave. Za podeželje — 16.00 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 Radijski oder.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 6. april:

7.00 Pester glasbeni spored — 8.20 Zeleli ste — poslušajte! — 9.20 Spominska oddaja ob 1. ob-

letnici smrti Franceta Marolta — 10.00 Popularni dopoldanski koncert — 11.00 Od pravljice do pravljice — 12.15 Primorske pesmi — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Za naše kmetovalce — 16.00 Linhart: Matiček se ženi — 18.15 Domači napevi — 19.10 Valčki Johanna Straussa — 19.30 Opera.

Ponedeljek, 7. april:

5.30 Pester glasbeni spored — 12.00 Slovenska zborovska in solistična glasba — 13.00 Od melodije do melodije — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.10 Iz sodobnih baletov — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Jezikovni pogovori — 20.10 Simfonični koncert orkestralne slovenske filharmonije.

Torek, 8. april:

5.30 Pester glasbeni spored — 6.35 Gospodinjški nasveti — 12.00 Opoldanski koncert — 13.00 Po naši deželi — 14.00 Operetne in filmske melodije — 15.30 Zeleli ste — poslušajte! (zabavna glasba) — 17.10 Poje ženski zbor „France Prešeren“ — 17.30 Zdravstveni nasveti — 20.15 Igrajo trije mladi slovenski violinisti: Miran Vihor, Jelka Stančič in Igor Ozim.

Sreda, 9. april:

5.30 Pester glasbeni spored — 13.00 Iz predalov pionirskega uredništva — 14.00 Pregled knjižnega trga — 15.30 Zeleli ste — poslušajte! — 17.10 Igra Kmečki trio — 18.00 Popularne melodije — 18.30 Iz našega gospodarstva — 21.00 Kar hočete!

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar: (obroki po dogovoru) — elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo • Moderna reparatura • delavnica • Studio za snemanje na plošče.

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

DANSKO POLJEDELSTVO SE VEDNO ZELO USPEŠNO RAZVIJA

Čeprav so se podražili poljedelski stroji, krma in mezde delavcev, je napredno dansko poljedelstvo v letu 1950/51 doseglo boljše rezultate kakor sicer v prejšnjem ugodnem letu. Uspeli so, ker so znatno povečali produkcijo. V gospodarskem letu 1951/52 bo uspeh več ali manj enak. Danski poljedelci racionalno investirajo v poljedelstvo in vse zdrave investicije se jim dobro obrestujejo.

NAJMANJŠA DRŽAVA IMA RELATIVNO NAJVEČJE DOHODKE

Srečna zemlja je kneževina Kjuveit v Perziskem zalivu. Meri samo 15.000 kvadratnih kilometrov in šteje komaj 20.000 prebivalcev. Njen vladar je šejk. Od leta 1899 je Kjuveit britanski protektorat. Tedanji šejk je namreč zaprosil za britanski protektorat, da se vbrani invazije Turkov.

Bogatstvo Kjuveita se je začelo pravzaprav pred 5. leti. Dal ga je petrolej, na katerem je mala država bolj bogata kot katera druga zemlja. Produkcija petroleja se je skokoma dvigala. Zlasti se je dvignila v zadnjem letu, odkar je nastal velik spor med Iranom in Anglijo zaradi petroleja. Produkcija se je za časa spora podvojila in pričakujejo da bo dosegla še to zimo 40 milijonov ton na leto. Izkoriščanje petroleja je šejk s pogodbo prepustil eni angleški in eni ameriški družbi in je že do sedaj prejemal zelo velike dohodke od količine produkcije. Anglo-iranski spor zaradi petroleja pa je te dohodke ogromno povečal. Obe družbi sta sami od sebe izboljšali pogoje stare pogodbe, tako da bo šejk udeležen na dobičku družbe s 50%. Ker se je produkcija podvojila, bosta družbi izplačevali šejku okoli 50 milijonov funtov na leto. To iznaša okoli 40 milijard din. Če bi se ta šejkov dohodek razdelil enako na vse prebivalce Kjuveita, bi vsak državljani prejemal na leto okoli 2 milijona din. Šejk je postavljen pred težko nalogo, kako bi se ogromni dohodek koristno in razumno uporabil in bi se ohranila svoboda zemlje. Boji se zavisti in pohlepa sosedov: Turčije, Irana in Iraka. Za časa svetovne vojne in pozneje leta 1919 in 1927 je bil Kjuveit v nevarnosti, da ga zasede Turčija in razna arabska plemena.

Državica je že začela izvajati obsežne civilizacijske načrte.

Amerika in Anglija sta na usodi zemlje zelo zainteresirani, zlasti odkar so nastale velike težave z Iranskim petrolejem.

V Železni Kapli med našimi gospodarji

„Pa dajte o našem tako dobro uspelem gospodarskem razgovoru napisat kaj v liste!“ mi naroča ob odhodu od Kolarja nasmejani in simpatični, v gorski kapelski kotanji po „službeni dolžnosti“ zasidrani mladi tovariš-Rožan, poslovodja Kmečke gospodarske zadruge, Hauptman. „To morate storiti pač že vi, udeleženi gospodarji in gospodarski zanimanci, ki edino zamorete moje razgovore presojevati nepristransko! Jaz sem bil danes pač tako zelo domač pri vas predvsem zaradi tega, ker sem smatral, da nisem samo po „službeni dolžnosti“ med vami, ampak tudi iz ljubezni do vaših gora, do vaših grabnov, čeri in divjih, pobesnelih hudournikov, ki v sedanji pomladanski neugnanosti ustvarjajo v moji duši privede davno minulih dni in minule mladostne sreče ter edinstvene prelesti moje ožje, v bele, molččeče skale Košute, Kočne in Kamniških alp neizbrisno začrtane in vklebane domovine.“

Kje so časi, ko sem kot mlad učitelj pred tremi desetletji, sam še potreben pravega strokovnega vodstva, prihajal semkaj navduševati vrle vaše gospodarje za gospodarsko združništvo! Kje časi ko sva pred dobrim četrstoletem v tem okolišu iskala z enim najboljših podjunskih živinorejcev, s starim Kraljem iz Holmca in Libuču enobarvne „franke“ in takrat še slovite jezerske ovce za Mežiško dolino! Kje leta, ko sem iskal, plebsični izgnanec, vzdolž deroče Mežice in Bistrice, mimo Črne in Koprivne po kratkem oddihu pri nepozabnem, družabnem in nesebičnem, pravem ljudskem duhovniku in nadarjenem tehniku, župniku Hojniku, domačinu iz Rude pri Grebinju, čez gore v dolino Savinje in Solčave vseskozi ob kapelskih grapah in zaplatih, svojo izgubljeno domovino! Katero dokončno nisem dočela izgubil!

Kje so časi, ko sem drvel in drsel skozi Kaplo naprej ob romantični dolini Bele s težkim angleškim „motorjem“ in se vil z njim ob nešteti ostrih vijugah čez jezerski vrh in starodavno slovensko visokogorsko, od strahotno

mogočnih, sivih vršičev zastraženo republiko široke in globoke zelene jezerske kotanje? In potem v ozki beli skalnati soteski Kokre dalje v Kranj! Kje leta, ko sem nešteto krat vodil navdušene mlade gorenjske planšarje na poučna planšarska potovanja vzdolž dolgega grebena Košute od Ljubelja, od Kofc pa skozi do Dolge njive sem, dokler se nismo končno srečali s planšarji iz kapelskih planin in dolin!

In če mi danes na našem gospodarsko-družabnem sestanku pri Kolarju pripoveduje Pasterek pd. Pop, iz v višini 900 metrov visoko ležeče domačije v Lepeni o svojih dragocenih izkušnjah s setvijo jare pšenice in o žlahtni rži — melkarci,

če razlaga Velfl navdušeno o svojem za vse naše podeželje poučnem pridelovanju ozimnega ječmena in o prav prefrigani uporabi sedaj nabavljene slame ob bohotni paši,

10 % in več **10 % in več**
Veliko velikekonečno znižanje cen
pri nakupu torb za dame, kovčkov, aktovk,
denarnic etc.

Lederwaren-Fachgeschäft

J. HEGENBART

Celovec, Balčičeva cesta 9

Porabite to ugodno priložnost!

Lastna izdelavalna Lastna rep. delavnic!

če razvija izredno gospodarsko naobrazeni, mladi bivši predsednik občinskega kmečkega sveta iz Obirskega svoje klene misli glede najnovejše kmetijske tehnike v strmih planinskih košenecah in

če mi vsi ostali navzoči gospodarji in gospodinje, (katerim žal ne vem imena!), vsak in vsaka, iz globine svoje duše in svojega srca potoži svoje gospodarske, gozdarske in lesno-kupčijske (in včasih tudi družinske!) težkoče, pa se mi zdi, da sem našel zopet kos — svoje izgubljene domovine, kos — svoje izgubljene mladosti.

Vernik

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Od 5. do 7. aprila:

Der Richter von Colorado (barvni film)

6. aprila pravljica predstava ob 10. in 14. uri:

Das Kätzchen mit den Stricknadeln

Od 8. do 10. aprila:

Mathilde Möring

Peterhof

Od 5. do 10. aprila:

Insel der zornigen Götter (barvni film)

6. aprila izredna predstava ob 10. in 14. uri:

Die Stierkämpfer

KRIVA VRBA

5. in 6. aprila:

Die Frauen vom Tannhof

VELIKOVEC

5. in 6. aprila:

Aus Liebe schuldig

Nedelja, 6. aprila:

Gulitevers Reisen

7. in 8. aprila:

Diamantenjagd im Urwald

ZAKLJUČEK GOSPODINJSKEGA TEČAJA V ŽITARI VESI

Na cvetno nedeljo, dne 6. aprila 1952, bo v Žitari vesi zaključna prireditvev gospodinjstvo kuharskega tečaja.

Razstava kuharskih izdelkov in ročnih del bo v prtiličju Prosvetnega doma in bo odprta od 9.00 ure dopoldne.

IPSONFON

Ipsosfon je švicarski izum. To je naprava, ki se priključi telefonski mreži, da zapisuje telefonska sporočila in razgovore. Praktičnost in korist te naprave so odkrili v Švici in jo zelo izkoriščajo. Sedaj pa jo uvajajo tudi v Angliji. Pravkar je generalni poštni urad v Londonu izdal dovoljenje za priključevanje ipsofonov na poštno telefonsko mrežo. Švicarska industrija si obeta s tem artiklom dober zaslužek.

TIGER MED ŽUŽELKAMI

Menda ni žuželke, okoli katere bi se bilo spletlo toliko bajk, kakor okrog bogomoljke (Mantis religiosa). Ta velika žuželka, ki jo po pravici imenujejo tiger v svetu žužek, živi v toplih deželah kontinenta. Podobna je kobilici, le da je nekoliko večja in močnejša.

Dam KMETIJO v najem — zelo ugodni pogoji. Pojasnila v upravi lista.

OTOMANE, POSTELJNE KLOPI,

posamezno pohištvo kakor tudi spalnice iz mehkega lesa v podjetju pohištva

RUDOLF SLAMA

Celovec, St. Veiterstrasse 15, tel. 22-58
Plačilne olajšave!

TRZNO POROČILO

Na celovškem trgu so v četrtek, dne 3. aprila prodajali:

Krompir kg po 1.40—1.50 šil., rdečo peso kg po 3.— do 4.— šil., zeler kg po 5.— do 6.— šil., peteršilj šopek po 0.50 šil., pore šopek po 1.— šil., korenje kg po 3.— šil., redkvice šopek po 1.50 do 2.— šil., hren kg po 3.— šil., karfiolo kg po 4.— do 5.— šil., fižol kg po 6.— do 7.— šil., čebulo kg po 4.— šil., šaloto kg po 6.— šil., česnu kg po 10.— šil., zeljnate glave kg po 3.— šil., kislo zelje kg po 3.— šil., mak kg po 16.— do 18 šil., jabolka kg po 4.— do 8.— šil., orehi kg po 5.— šil., orehi z luskinami kg po 3.50 šil., pšeno kg po 7.— šil., kokošja krma kg po 3.30 šil., jajca komad po 1.— šil.,

Praktični nasveti

Perilo ti pri sušenju ne bo zmrznilo, če prideneš vodi za splakovanje pest soli.

Neprijeten duh po plesnobi in vlagi nastane v vlažnih stanovanjih. Tak neprijeten duh imajo zlasti predali in miznice. Na take kraje postavi posode z negašenim apnom. Apno povzame vlogo, zrak se osuši, duh po plesnobi pa izgine.

Ni prijetno, če tečejo solze kadar lupimo čebulo, niti ni prijetno, da sedaj pozimi lupimo čebulo pod vodo, zato rajši žvečite košček kruha in solze ne bodo tekle.

Ostareli in zeleni zunanji listi endivije dajo zelenjavni juhi močan okus.